Jazz, improvizatív zene... – Kanizsa

„a halálunk napján”

Kitérő: buszvágtatva robogunk

Mint a közcímben már utaltam is rá, egy kis kitérővel, pontosabban terjedelmes bevezetővel szeretném kezdeni összefoglaló jellegű (összefoglalónak szánt) írásomat a kanizsai jazz és improvizatív zenei fesztiválról, mint ahogy egy kis kitérővel (több tárlatmegnyitóval) kezdték maguk a szervezők is a rendezvényt. Az én kitérőm – a fesztiválival ellentétben – azonban nem annyira képzőművészeti, mint inkább zenei lesz, csak azért tartom fontosnak ennyire alaposan felvezetni, mert habár – mint mondtam – zenei, még sincs semmi köze a jazzhez vagy az improvizatív zenéhez.

Egyszerűen csak arról van szó, hogy már napokkal a fesztivál előtt, de már annak kapcsán, sehogyan sem tudtam szabadulni egy dalszövegtől, egy szövegfoszlánytól. Habár már korábban is ismertem, tulajdonképpen csak a moravicai Vajdasági Ifjúsági Fórum (augusztus 26-a) óta „merültem bele nyakig” *Müller Péter* együttesének, a Sziáminak a zenéjébe. Kazettájukat hallgatva, több érdekes és érdekességében, frappánsságában remek, minden szuperlatívuszra méltón jogosult szövegfoszlány is megragadta a figyelmemet és napokig ezek váltogatták egymást a fejemben. S az sem mellékes, hogy ebben a váltogatósdiban valahogy elkallódott a rendszer, csődöt mondott a logika...

„a Sziámi TV-ben a halálunk napján
csupa vidám vidám vidám műsor lesz,
a Sziámi TV-ben a halálunk napján
Imár nem lesz más csak rock'n'roll és szex”!

– énekli Müller Péter a csapat frontembereként. Habár nagyon könnyen el tudom képzelni, hogy ezzel meglepetést váltok ki egyesekből (s talán a szándék sem kizárt), azt kell mondanom, hogy számomra ez a dal határozta meg, ez a dalszöveg jelentette a jazzfesztiválra való készülődést, a program- és buszegyeztetést, fényképezőgép, film stb... S az igazsághoz még az is hozzátartozik, hogy – némi segítséggel ugyan, de – részben parafrazáltam/parafrazáltuk Müller Péter sorait, s a végeredményt tekintve a következőképp énekeltem/énekeltük napokig:

„a Sziámi TV-ben a halálunk napján
csupa vidám vidám vidám műsor lesz,
a Sziámi TV-ben a halálunk napján
már nem lesz más, csak rock'n'roll és jazz”!

Ezért is neveztem el magamban 1995. szeptember 14-ét, a fesztivál nyitónapját a halálunk napjának, mert arra készültem/készültünk, hogy életünkben négy napig most csakis és kizárólag jazz lesz, az improvizatív zene (három ponttal a végén:) ... pedig a rock'n'roll helyébe lép. Mint utóbb kiderült: túléltük. Nem is akárhogy!

A Sziámi TV kiadott programja ezen a borongós, őszi csütörtökön a következő rendezvényekkel kecsegtetett:

9.00 h Piac – Zenés hívogató
18.00 h Fürdő, 1. emelet
Kiállítás: *Marija Karlović Gabrić*
A földszinten: Fiatal képzőművészek kiállítása.
19.00 h A mozi előcsarnoka
Fotó: *Klamár* (és nem *Kalmár*! – Utólag is bocs!) *Zoltán.*
20.00 Mozi – Ünnepélyes megnyitó
Énekel: *Polgár Lilla* és *Gordana Kostić.*
A megnyitó után: Népzenei est – ugyanott.

A bácskai népdalkincset *Bodor Anikó* zentai népzenekutató, a másik tematikus blokkot, Soko Banja és környéke jellegzetességeit pedig *Ana Matović* mutatja be.

Fellép: *Pósa Vilmosné, Losonc Orbánné, Tóth Gézáné* és az Árvalányhaj citerazenekar a bácskai blokkban, valamint: *Veljković Milka* és *Dragi, Gavrilović Dana* és *Jovica, Prvulović Anđa* és *Boško, Nikolić Svetlana* és *Milutin, Tihomir Reljić, Stana Simić, Nevena Mladenović, Radmila Ranđelović, Rada Stanisavljević.*

S mindehhez természetesen még tudnunk kell azt is, hogy a Sziámi TV, mint minden más hasonló intézmény, elektromos médium, a halálunk napján is fenntartotta a műsorváltozás jogát.

Juhász Attila barátommal és rádiós kollégámmal úgy beszéltük meg, hogy mellőzzük a kényelmeskedést és már a reggeli kilenc órára bejelentett zenés piaci csalogatóra is igyekszünk odaérni. (Sértődés ne essék, de mi ezt egymás között csak *kofariogatónak* neveztük.) Egy-két szerda esti CLUEDO-parti után tehát menten nyugovóra tértünk. Igyekeztünk csak igyekezet maradt, mert a reggel 7-kor Újvidékről induló, menetrend szerinti Lasta autóbusz csak fél 10-kor gördült be Kanizsára. No jó, egye fene, gondoltuk, amikor már a buszon be kell látnunk, hogy mi itt most már elkerülhetetlenül késni fogunk, legalább a végére odaérünk. Ahhoz, hogy belekóstoljunk a hangulatba, néhány fotót készítsünk stb., az is elég lesz. Hát nem lett.

Szabados György

Révész Róbert felvételei

A buszról leszállva az egyik padhoz lépve épp a fényképezőgépet igyekeztem előkotorni a hátizsákomból, amikor Juhem barátom egyszercsak arra hívta fel a figyelmem, hogy ni-ni, ott jönnek a zenészek. S tényleg: *Szabados György, Dresch Mihály, Geröly Tamás, Mákó Miklós, Révész Róbert, Bicskei Zoltán (b. z.) – Fufu,* a fesztivál művészeti igazgatója és még néhányan épp akkor fordultak be a piac felől jövet a sarkon, s valószínűleg a moziba mentek, de ezt már nem merném biztosra venni, ugyanis mi – miután beláttuk, hogy végérvényesen lemaradtunk erről a rendezvényről – a gyógyfürdő és az ott berendezett/felállított sajtóközpont felé indultunk tovább.

Kalandozásaim az idiótával

Folytatásos teleregény – 2. fejezet

Van a fényképezőgépeknek egy különleges fajtája, amelyet mintha kizárólag újságírók számára fejlesztettek volna ki. Fotós körökben ezt csak *idiótá*nak becézgetik, mondván, hogy még egy idióta is tud felvételeket készíteni vele, ugyanis – az egyszerűség kedvéért – semmit sem kell beállítani rajta, csak be kell tenni a filmet (a gép maga befűzi), megcélozni az áldozatot és elkattintani a gombot. Ínséges világunkban és ezekben az ínséges időkben most nyer csak igazán érvényt az az eltorzított közmondás, hogy több nap, mint fotós, avagy több rendezvény, mint fotós. Valami olyasmit takar ez, hogy a szerkesztőségek (nemcsak a miénk) egyszerűen nincsenek olyan anyagi helyzetben, hogy minden újságíró mellé és minden

rendezvényre profi fotóst tudnának küldeni. S itt lépnek be a játékba azok az aranyos, jópofa kis idióták. Jómagam már két fesztivált fotóztam végig ilyen szerkentyűvel, s most Kanizsára is egy ilyennel indultam útra. Az előző két fesztiválon már volt alkalmam látni, hogy mire kell vigyázni, mik az ilyen gépek jellegzetességei, milyen közel kell menni a zenészekhez, ha jó képet akarok csinálni stb., úgyhogy némileg már összeszoktunk mi ketten. Meg aztán szeretem is az ilyen fényképezőgépeket: egyszerűek és praktikusak, semmi gondom sincs velük.

Nos, ahogy megérkeztünk a gyógyfürdő első emeletén berendezett sajtóközpontba, rögtön azzal a kérdéssel fogadtak bennünket, hogy akarunk-e fotózni. Mondtam, hogy természetesen igen. Jó, csak azért kérdezik, hogy szólhassanak: blitzet (vakut) nem szabad használni. No bumm! Elhiszem én kérem, hogy *Dormán, Révész* vagy *Klamár* érzékenyebb filmmel, profi gépekkel blitz nélkül is nagyon jó minőségű felvételeket tud készíteni, de hát azért csak ne hasonlítgassuk már hozzájuk magunkat! Ők nemhogy leveszik vagy kikapcsolják, hanem föl sem teszik a vakut, no de én az idiótámon még ki sem tudom kapcsolni: annyira praktikus gépek ezek, hogy még azt is ők maguk határozzák meg, hogy az adott fényviszonyok közepette szükségük van-e arra a bizonyos villanásra. Ötletnek valóban nem rossz a szervezők részéről az ilyesmi, lehet hogy jómagam is sokat töprengenék időnként, hogy hasonló jókat találjanak ki, de az adott körülmények között ez hátrányos megkülönböztetésnek minősült velem és az én kis idiótámmal szemben. No, semmi: mivel ki kellett találnom valamit, úgy döntöttem, hogy „privát fotókat" készítek, tehát nem a színpadon, hanem a „színfalak mögött", back stage and others, előkészületek közben, kint a közönség között, a söntés mellett igyekszem majd lefényképezni a zenészeket.

A múltkor a menekültek meg akartak verni miatta (bár őket elsősorban nem hiszem, hogy a blitz vagy a gép milyensége, típusa, fajtája zavarta volna), most meg le vagyok tiltva róla. Jól kezdődik, nem mondom. Kezembe vettem a műsorfüzetet. A fotó a tetején valóban jó és a megoldás is, ahogy a kis nyomtatvány tetején elhelyezték, nagyon ötletes, szó se róla, mindenképp csak dicsérőleg szólhatok róla. És a minősége sem rossz, szükség esetén, ha megszorulnánk „képileg", még használható is – morfondíroztam magamban. No és persze a fesztivál alkalmából kiadott kis brosúrában is akad több említésre méltó felvétel.

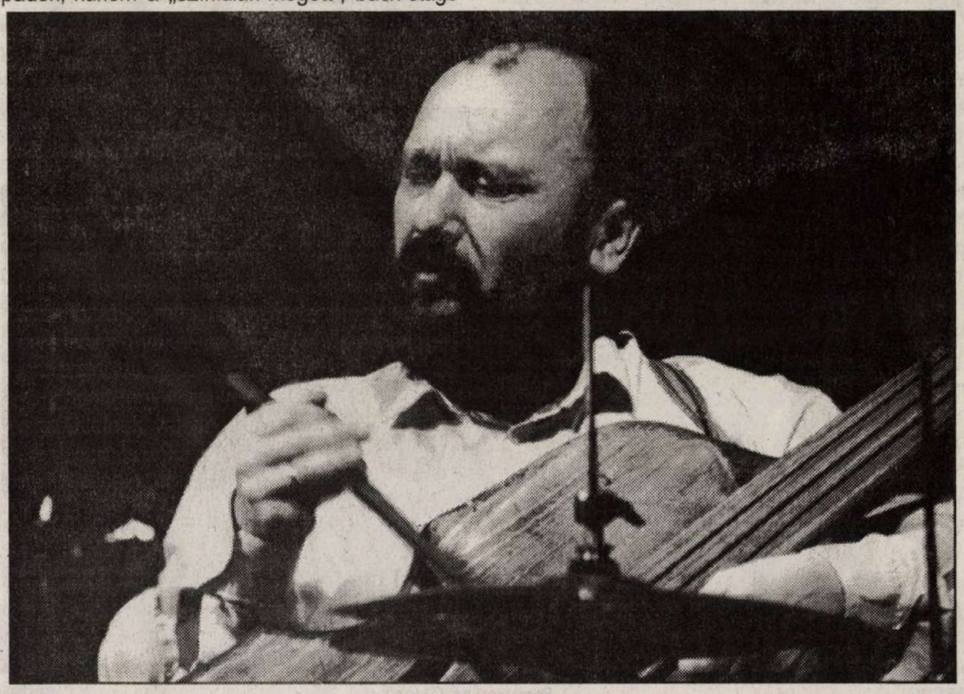

Geröly Tamás

A sajtóközpontban gondunkat viselő fiatal lány továbbá elmondta még, hogy ő többek között azért is ül ott, hogy ha netán valamelyik újságíró nem tudna angolul, s mégis egyik-másik külföldi, angolul beszélő zenésszel szeretne interjút készíteni, akkor ő lefordítja a kérdezettnek a feltett kérdéseket – ám a válaszokat már nem. Arra a szerkesztőségek külön, hivatásos fordítókat alkalmaznak. Nicsak, nem is tudtam! Ha csak az jutna most eszembe, hogy mi kevesen, akik nagyképűen azt állítjuk magunkról, hogy tudunk, vagyarászunk angolul, hányszor bíbelődtünk azzal, hogy barátaink és kollégáink beszélgetéseit fordítottuk, ha véletlenül épp *Allen Ginsberg*, vagy valami hasonló kaliberű „szintén zenész" akadt mikrofonjuk végére, már akkor is áldanám ezt a bizonyos, rejtőzködő hivatásos fordítót. Egymásnak, baráti alapon bármikor megcsinálunk ilyesmit, ám amikor ilyen álprofesszionális, kategorikus módon viszonyulnak a dologhoz, az már korántsem barátság és még véletlenül sem jóindulat kérdése.

Munkánkat egy írógép is segítette (képzelem, hogy rágtuk volna le egymás körmét idegességünkben, ha lettünk volna rá, mondjuk, harmincan, mint ahogy nem voltunk, mire sorra kerültünk), a legépelt anyagot pedig faxolhattuk is a szerkesztőség számára. Telefonálni csak a saját zsebünkre lehet, mondták, ami még nem lenne baj, nem okoz gondot, csakhogy ez számunkra azt jelentette, hogy a gyógyfürdőben odamegyünk a pulthoz, veszünk néhány zsetont, beállunk a sorba a betegek és az üdülők közé, és amíg a zsetonjaink tartanak, nyugodtan kipletykálhatjuk magunkat. Azt hiszem, felesleges volna azt magyaráznom, hogy ebben az esetben, sajnálatos módon, nem a munkakörülményeknek nevezett helyzet forgott fenn, ugyanis így egy friss telefonjelentést leadni nem lehet. Különösen, ha a mondat közepén szétkapcsol a posta, lejár a zseton. STOP. Veszek másikat. STOP. Majd ismét jelentkezem. STOP. Ha megint sorba kerülök. STOP. STOP. STOP.

Jó zenének nem kell cégér

Igazából sajnálom is, hogy ilyen „mellékes" dolgokra kellett elpazarolnom bevezetőmet, de – azt hiszem – nem árt szólni erről is, nem kerülhetjük meg a témát, mint valami jófajta forró kásamaradékot, hiszen végül is a szervezőknek is érdekük, hogy mi idejében és pontosan tájékoztassunk a munkájukról. Sajnálni is csak azért sajnálom, mert az olvasókon és a lapokon kívül a zene az, ami legjobban ráfizet erre és az ilyen munkakörülményekre. A zene az, ami kárpótol azért, hogy bosszankodtunk a telefon mellett, ha szétkapcsolt, vagy még sorbanállás közben, ha sokáig kellett várni (a szerencsésebbek ilyenkor felkeresik helybeli ismerőseiket, barátaikat, rokonaikat és onnan adják le jelentéseiket, ám nekem Kanizsán, sajnos, a postahivatal volt a legközelebbi rokonom, akitől telefonálni lehetett), a zene az, ami kárpótol azért, hogy megáztunk, hogy késett a busz, hogy elegünk volt...

Yi Ching Chen (zongora) egyenesen Tajvanból érkezett Kanizsára és a jugoszláv *Milan Vrsajkov*val (gordonka) lépett színpadra. Fellépésük kétségtelenül a fesztivál egyik legszínvonalasabb produkciója volt, még enyhe visszafogottságuk ellenére is. A hangulatot pedig tovább fokozta Vrsajkov kiváló humora is, például, amikor a közönség betapsolt a tételek közé: még négy tétel van hátra – mondta. Tehát elég a szüneteket számolni és tudni fogjuk, mikor kell tapsolni.

A szombat esti program fénypontja azonban mégis *Szabados György* és a MAKUZ, a Magyar Királyi Udvari Zenekar fellépése volt, s a *Dresch Mihály, Vaskó Zsolt, Mákó Miklós, Kovács Ferenc, Benkő Róbert, Geröly Tamás* és *Baló István* összetételben fellépő udvari muzsikusokat ezúttal még vendégként *Johannes Bauer* is erősítette. Nagyon tudok örülni annak, hogy Bauer végül mégis beléphetett az országba, mert amit ez a zenész a harsonán produkált, azt élmény volt hallgatni. Spontánul, szemmel látható gyakorlottsággal és felemelően játszott. Nem titkolom azt sem, hogy amikor a MAKUZ összhatásából, összhangzásából időnként kiemelkedett, kiszűrődött a harsona hangja, akkor csak méginkább megerősítést nyertek az elmondottak. Szeretném ezt az embert egyszer szólóban is hallani. Geröly Tamás és Baló István, a két ütőhangszeres is pompásan kiegészítette egymást, mintha mindig együtt doboltak volna. Geröly, mint mindig, most is állt, térdelt, kúszott, mászott, tehát még látványos is volt, Baló viszont annyiban „klasszikusabb", hogy ülve dobolt, ám nem kevesebb elmélyüléssel püfölte hangszereit. A MAKUZ-hoz amúgy sem kell kommentár, nem kell cégér. Nem cikket, nem összefoglalót kellene írni róla, de legalább egy ódát, vagy tudom is én, hogy mit, hogy úgy szólhasson, úgy hangozzék, hogy azt adja vissza, amivel ők a Kanizsai mozi színpadáról megajándékoztak bennünket. Ajándék volt az a zene, túl becses ajándék ahhoz, hogy túlzások nélkül beszélhessünk róla. STOP.

Szabó Palócz Attila